

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881. Första Kammaren. N:o 28.

Lördagen den 2 April e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Föredrogs å nyo och bifölls Lag-Utskottets den 24 och 26 sistlidne Mars bordlagda Utlåtande N:o 32, i anledning af väckt motion dels om ordnande af kommunalrepresentation för härad eller tingslag; dels ock om kronouppbördsmans redovisning för de inom härad eller tingslag utdebiterade medel och revision af sådan redovisning.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 24 och 26 i sistlidne månad bordlagda Utlåtande N:o 33, öfver väckt motion om utfärdande af en lag till inskränkande af så kallade vivisektioner.

*Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.*

Herr Berg: Orsaken till denna motions framläggande för Riksdagen torde vara för Herrarne allesammans bekant. Det var nemligen en bok, som utdelades i slutet af förra riksdagen, der en hel mängd ohyggliga saker rörande vivisektionen framlades; och i den boken fick man reda på åtskilligt i synnerhet beträffande de utländske vivisektorernas sätt att gå till väga. Huruvida den boken var allt för mycket tendentiöst skrifven, eller om den framlade nakna sakförhållanden, vill jag låta vara osagdt, men man kan deraf förstå, att det var något särdeles välmenande i motionärens syfte, då han framlade den föreliggande motionen. Man får icke illa behandla djur. Man pliktar för djurplågeri, men i ett fall synes man vilja tillämpa den gamla icke synnerligen välkända satsen af ett visst ordenssällskap, som säger, att ändamålet helgar medlen. När det är för vetenskapliga ändamål, då får vetenskapsmannen gerna experimentera med dessa arma djur och pina och plåga dem. Huruvida detta är till mensklighetens tjänst eller icke, det förstår jag ej. En del läkare säga, att man af vivisektionen vunnit mycket tvivelaktiga resultat. Andra lika stora vetenskapsmän säga alldeles

Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.
(Forts.)

motsatsen, men för mig ställer sig frågan från en helt annan synpunkt än den vetenskapliga nyttans. Den lag, som ligger till grund för ett kristligt folk och således äfven för den kristne vetenskapsmannen, är, såsom vi veta, den heliga skrift. Den heliga skrifs läror om människans rättigheter med afseende å herraväldet öfver djuren äro Herrarne allesammans noga bekanta. Vi hafva i allmänhet för sed att anse, att vi, skapelsens herrar, hafva rätt att behandla djuren huru som helst, men från kristen synpunkt är detta icke förhållandet, ty uti till och med sjelfva skapelsehistorien och i synnerhet historien om Noach och den lilla djurverlden i arken står det, att efter syndafloden, då de satte foten på den torra jorden, Herren icke allenast gjorde förbund med Noach och hans efterkommande utan ock med *alla djur*, och när Ninive skulle förderivas, står det, att han förbarmade sig öfver den stora staden, der det fans icke blott så många människor utan äfven så många *djur*. Herren har således visat, att vi skola behandla djuren icke på ett grymt sätt. Nu står det visserligen: slagta och ät, men vi få icke pina och plåga dem. Från den synpunkten måste jag uttrycka min allvarliga motvilja mot vivisektioner, förutsatt nemligen att det är sant, hvad som i motionen är angifvet, att vivisektorerna på ett särdeles grymt sätt plågat dessa arma varelser, som hafva känslor och lida oerhörda smärtor lika väl som någon människa. Att lemna motionärens hemställan utan afseende skulle jag för min del icke vilja bidraga till. Jag erkänner mycket väl, att i sjelfva motionen och dess motiv är mycket öfrigt att önska, mycket som jag icke vill skriva under, men jag önskar innerligt, att Herrarne ville taga saken i benäget öfvervägande och åtminstone icke lemna motionen åt sitt öde och helt och hållet afstyrka den, utan i likhet med Andra Kammaren besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t för att få frågan utredd. Är det då så, att en dylik utredning gifver vid handen, att vivisektionen icke är så grym mot djur, som man påstått, eller att den är för menskligheten nyttig och helt och hållet nödvändig, så blir det åtminstone en tillfredsställelse för alla sentimentala djurvänner att få reda på, att det icke är onödig grymhet, som begås af dessa vivisektorer. Jag anhåller vördsamt att få för Kammaren föreslå, att Kammaren måtte i likhet med Andra Kammaren besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t i frågan.

Herr Sundell: Den motion, som i föreliggande betänkande blifvit behandlad, är temligen lång. Den innehåller nemligen elfva kvartsidor i tryck. Deri omförmälas grymheter, begångna i Tyskland vid vivisektioner, hvilka uppgifter stödjå sig på den af den siste talaren omnämnda bok, men, efter hvad en med författarenamn försedd, till riksdagsmännen utdelad brochyr gifver vid handen, dock icke äro exakta. Motionen innehåller omdömen i ämnet af franska, tyska och engelska vetenskapsmän. Man skulle deraf kunna förledas att antaga, att här vore fråga om en internationel

lagstiftning, liksom om en sådan låge inom Riksdagens makt. Motionen innehåller icke några bestämda uppgifter om eller anklagelser för vid vivisektioner i Sverige utöfvad grymhet; men förutsatt nu att en lagstiftning, sådan som den motionären vill hafva införd, blefve antagen, hvilket jag dock icke kan tro, skulle denna lagstiftning blifva gällande för allenast fyra personer, nemligen för professorerna i fysiologi vid universiteten i Upsala och Lund och vid Karolinska institutet samt för vederbörande professor vid Veterinärinstitutet. (Någon vivisektion lär vid Vetenskaps-akademien icke ega rum). Jag frågar då: skulle Kammarens ledamöter vara benägna att bidraga till åstadkommande af en sådan lagstiftning? Jag tviflar. Här i hufvudstaden är bildad en en djurskyddsförening. Skulle till denna förenings kunskap komma, att vid vivisektioner antingen onödig hårdhet utöfvades eller att vivisektioner företogos i oträngdt mål, hvarom underrättelse lätt kunde erhållas äfven från universiteten i Upsala och Lund, kunde ju föreningen underdånigt skrifva till Kongl. Maj:t, som då icke lär underlåta att, efter vederbörandes hörande, gifva de föreskrifter, han kunde finna erforderliga. — Den af motionären föreslagna lagstiftning i ämnet, inklusive den om »curare», är en cura, hvilken Riksdagen kan vara alldeles qvitt. Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.

(Forts.)

Herr Berg: Jag vill endast bedja att få instämma i den af Andra Kammaren beslutade skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, hvilken skrifvelse är af följande lydelse:

»att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida så kallad vivisektion bör förbjudas eller utöfningen deraf genom lagbestämmelser begränsas och underkastas offentlig kontroll.»

Grefve Strömfelt: Jag gratulerar den näst siste talaren, att han lefver i ett sådant oskyldighetstillstånd, beträffande vivisektioners utförande i Sverige, att han icke vet, att det fins professorer i fysiologi, som hafva till uppgift att förrätta sådana. De finnas på flera än ett ställe i vårt land och om de alla anse sig för vetenskapens skull vara pligtige att sysselsätta sig med sådana iakttagelser, lära de väl icke i hvarje fall sjelfva kunna bestämma öfver de lidanden, de låta djuren undergå. Man skulle kunna i detta ämne tala timmar. Man skulle kunna vädja till ledamöternas ömmare känslor. Jag vill icke göra detta, men skulle kunna framdraga fakta, åtminstone från utlandet, som skulle åstadkomma, att Kammarens ledamöter blefvo icke allenast illa till mods utan kanske illamående. Jag vill blott vädja till Herrarnes rättskänsla. Jag vill icke bestrida, att vivisektionen har medfört sin nytta dels för vetenskapens utveckling, dels till lindring af menskligt lidande och dels i och för utrönande af gifters inflytande på organismen; men om så är, är det *en sak*; en *annan fråga* är om människan verkli-

Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.

(Forts.)

gen har den rätten öfver djuren, att hon för sin relativa nytta eger att på det mest ohyggliga sätt pina dem och göra det utan all inskränkning. Jag vågar bestrida det. Vivisektionen kan aldrig leda derhän, att människan undgår att dö. Den kan utveckla vetenskapen och i många fall skaffa läkare ökade insigter och erfarenhet, som kunna bidraga till att minska människans lidanden; men har människan därför rätt att så behandla djur, hvilka icke kunna göra motstånd? Det fans en tid, då tortyr ansågs till viss grad berättigad. Den hade, när den icke missbrukades, till ändamål att framtvinga sanning, försvara oskuld och uppåga skuld. Det var ju ett mycket lofvärdt ändamål. Den nu ifrågavarande vivisektionen är en icke mindre stor tortyr, som har till mål vetenskapens utveckling; således äfven ett lofvärdt ändamål. Men har ändamålet i ena fallet fått vika derföre att man fann medlet otillbörligt, borde deraf följa, att väl åtminstone en inskränkning kan ega rum i det andra eller det, hvarom här är fråga. Den förste talaren har icke yrkat bifall till motionen. Han har endast yrkat, att en skrifvelse skulle afåtas till Kongl. Maj:t, att Kongl. Maj:t ville taga saken i öfvervägande och låta undersöka den; och det får jag säga, att efter mitt förmenande borde Kammaren icke sätta sig deremot, särskildt då Andra Kammaren fattat ett sådant beslut. Den andre talaren i ordningen ansåg den oss tillhandakomna förvarsskrift för vivisektionen hafva till viss grad afägsnat alla farhågor för att onödigt pinande af djur eger rum. På mig har den gjort ett motsatt intryck. Hade jag förut icke varit öfvertygad om behofvet af lagstiftning i ämnet, så hade jag säkert blifvit det, sedan jag läst denna temligen råa skrift. Författarens sätt att uttrycka sig är af sådan beskaffenhet, att det minst anstår en vetenskapsman vid behandling af en så ömtålig fråga.

Jag instämmer i yrkandet om skrifvelse till Kongl. Maj:t i ämnet.

Herr Asplund: Den siste talaren förklarade sig icke vilja vädja till Kammarens känslor, åtminstone icke till någon annan känsla än Kammarens rättskänsla. Till Kammarens rättskänsla vill också jag vädja och ber att till en början få hemställa, huruvida här föreligga sådana anledningar till en dylik åtgärd, hvarom den förste talaren i denna fråga hemställde, nemligen skrifvelse till Kongl. Maj:t. Man skulle begära, att Kongl. Maj:t ville låta undersöka, huruvida vivisektionen bör förbjudas eller åtminstone inskränkas och ställas under offentlig kontroll. Såsom ledamot af Lag-Utskottet har jag motsatt mig en så beskaffad skrifvelse, hvarom äfven der väcktes fråga. Det föreföll mig nemligen stridande mot rättskänslan och mot all hittills öffig sed vid utgörandet af den andel, Riksdagen har i lagstiftningsarbetet, att Riksdagen, utan att det föreläge grundad anledning till en så beskaffad skrifvelse, till Kongl. Maj:t skulle besluta en dylik. Alla de anledningar, som motionären framlagt

derom, att vid den så kallade vivisektionen skulle med grymhet förfaras, och de motiv, han för sitt förslag framställt, syfta icke på förhållandena i vårt land; och mig veterligen hafva icke heller från andra håll försports sådana anledningar, som kunnat berättiga Riksdagen att antaga, att dylika grymheter utöfvas vid vivisektionen. Som en talare redan nämnt, torde deras antal vara ganska obetydligt, som inom vårt land sysselsätta sig med vivisektioner, och man kan följaktligen peka ut de personer, som för vetenskapens skull egna sig åt dessa undersökningar. Man kan sjelf förvissa sig om, att de, som sysselsätta sig med vivisektioner, äro män, om hvilka man icke får på förhand och utan skäl hysa den tanke, att de dervid med onödig grymhet förfara. I fråga om sjelfva vivisektionen, så, huru man än förfar, innebär den i någon mån en grymhet, och det är den man vill förbjuda eller inskränka. Det har därför frågats, huruvida vi hafva rättighet att plåga djuret för ett vetenskapligt ändamål. Det har äfven satts i fråga, huruvida något vetenskapligt ändamål vunnits eller kan vinnas med dessa slags undersökningar. Jag skall börja med den första frågan. Jag tror då, att det icke lär kunna med fog bestridas, att människan eger full rätt att underkasta djuret en, dock minsta möjliga, plåga för ett högt och för menskligheten stort syfte. Om vi icke erkänna detta, så lära vi böra vända oss mot åtskilliga andra sätt, på hvilka människan plågar djuren utan att åsyfta sådan stor och framstående nytta, om ens någon. Det kan då gå så långt, att man vill förbjuda slag och äfven inskränka jagten. Skjuter man på ett villebråd, är det ingen säkerhet att det dör. Man äfventyrar att träffa det endast så, att djuret kan fly undan, för att pinas till döds i något aflägsset gömställe. Icke någon kan väl gå så långt och icke någon kan väl på allvar bestrida, att vivisektionen redan gjort ganska stort gagn för fysiologien, i det denna vetenskap på sådan väg kunnat gifva svar på frågor, som äro af ofantligt stort intresse för menskligheten. Jag vill icke här upptaga tiden med att inlåta mig på att i detalj visa, hvilka viktiga fördelar vivisektionen redan åstadkommit, men de uppsatser i ämnet, jag haft tillfälle att läsa, hafva dock, ehuru jag icke vill tillmäta alla af dem så stor vikt, varit öfverensstämmande deri, att vivisektionen gjort stora tjänster åt menskligheten. Det uttalande, som i den af motionären åberopade skrift uppgifvits vara fäldt af en vetenskapsman, att han af vivisektionen vunnit endast tvifvelaktiga resultat, hvad bevisar väl det? Jo, att en vivisektor vid ett eller annat tillfälle icke ansett sig hafva kommit till ett tillfredsställande resultat, men han har derföre icke jäfvat möjligheten, att ett sådant resultat kan vinnas vid ett nytt försök af en annan mera skarpsinnig man; och det torde vara för hvar och en tydligt och klart, att stora resultat af vivisektionen verkligen kunna vinnas. Om det således hvarken kan med fog förnekas, att människan har rätt att använda djuren på detta sätt, eller betviflas, att stora resultat redan vunnits och vidare kunna vinnas genom vivi-

*Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.*

(Forts.)

*Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.*
(Forts.)

sektionen; om vi dertill icke hafva den ringaste anledning antaga, att den i vårt land bedrifves på ett sätt, som gör den förtjent af de hårda beskyllningar, som i motionen blifvit framkastade, eller att den bedrifves med grymhet; om vi tvärtom hafva skäl antaga att det endast är på känslöbedöfvade djur vivisektionen användes, derest icke undantagsvis vivisektionen nödgas annorlunda förfara, hvartill då denna skrifvelse? Jag hemställer, om det förekommit i lagstiftningsväg, att man beslutat vända sig till Kongl. Maj:t med en likartad anhållan, derest man icke dertförinnan haft fullt grundad anledning till antagandet, att den ifrågasatta lagstiftningen vore af verkligt behof påkallad, och jag tror, att den af motionären framlagda utredning, efter hvad jag nu anfört och hvad som i öfrigt torde vara Kammararen bekant, icke kan sägas innebära en sådan anledning. Jag vågar alltså för min del anhålla, att Kammararen utan afseende å det skrifvelseförslag, som här blifvit framställt och som en känslösamare Medkammare har bifallit, måtte bifalla Utskottets i sanning väl grundade hemställan.

Herr vice Talmannen: Om denna sak hade stannat vid Lag-Utskottets i alla fall ganska humant och välvilligt affattade betänkande i anledning af den föreliggande motionen, skulle jag hafva tvekat att yttra mig, då det onekligen här är fråga om en lagstiftning, som möter ganska stora svårigheter, och ett ämne, der det icke är så lätt att bestämma sin öfvertygelse om hvad som kan eller bör göras, men då vi på våra pulpeter fått mottaga ett arbete, som med synnerlig inhumanitet bemött den, som vågat uppträda mot den s. k. vivisektionen, kan jag icke underlåta att begagna detta tillfälle att mot ett sådant förfaringssätt protestera och det så mycket mera, som en talare åberopat denna samma skrift såsom ett bevis på, att motionärens uttalanden blifvit vederlagda. Anledning att lagstifta för vivisektioner ligger helt enkelt och mycket nära i själfva den ohyggliga naturen af dessa förrättningar. Huruvida de ske på det sätt, som medför den minsta plåga för djuret, derom kunna vi icke med säkerhet något veta, men jag får säga, att då en vetenskapsman uppträder och med så liten humanitet yttrar sig i ämnet, kunde man af en sådan omständighet vara berättigad att betvifla det. Det är icke dertfore, att man har några fakta beträffande vivisektioners förrättande här i vårt land, som framställningen blifvit gjord, utan det är på grund af hvad från utlandet blifvit anfördt och på grund af själfva naturen af denna sak, som denna lagstiftning blifvit ifrågasatt. Jag säger ännu en gång, att lagstiftningsämnet är synnerligen svårt, och jag skulle sannolikt låtit det bero vid Lag-Utskottets yttrande, om icke den ifrågavarande brochyren blifvit utdelad; men som det nu förhåller sig, yrkar jag bifall till skrifvelsen till Kongl. Maj:t.

Herr Olsson, Peter: Medgifvas måste visserligen att det är

ganska svårt vid ett sådant tillfälle som detta att framställa faktiska bevis för det omenskliga, för de menkliga känslorna sönderlitande sätt, hvarpå våra vivisektorer behandla de oskyldiga djuren, då de, som de påstå, i vetenskapens tjänst och för vetenskapliga ändamål använda dem. Men om man icke kan på detta rum framställa några faktiska bevis i nämnda hänseende, torde det likväl vara en känd sak, att man befinner sig på ett område, der det icke är som det borde vara. Den brochyr, som blifvit utdelad vid Riksdagen, utgör, såsom redan blifvit af en föregående talare anmärkt, det tydligaste beviset härpå. Det sätt, hvarpå författaren till denna brochyr har behandlat denna fråga, synes vara lika mycket främmande för humanitet som för de naturligaste menkliga känslor i fråga om djurens behandling. På ett så öfverdådigt sätt söker han vederlägga motiven till den motion, som blifvit väckt inom Riksdagen. Och när en vetenskapsman, som måste anses kallad att föra icke blott vetenskapens, utan lika mycket humanitetens talan, låter hänföra sig, som nu skett, kan man verkligen med skäl fråga, om icke förhållandena äro sådana, att en närmare undersökning af frågan är af behofvet påkallad. Dertill kommer, att Lag-Utskottet, som visserligen afstyrkt bifall till motionen, har uti sitt betänkande icke blott icke förnekat, att motionärens förslag är förtjent af all uppmärksamhet, utan äfven uttalat den förmodan, att om Kongl. Maj:t anser, att sådant är erforderligt, lärer Kongl. Maj:t icke underlåta att inhemta upplysningar i frågan, så att Kongl. Maj:t må kunna vidtaga nödiga åtgärder i det af motionären angifna syftet. Efter min uppfattning kan denna Lag-Utskottets motivering fullkomligt väl lämpa sig för bifall till det skrifvelseförslag, som blifvit väckt inom denna Kammare, och redan antagits af Medkammaren. Läger man vidare härtill, att det icke nu är fråga om att diskutera eller antaga särskild lagbestämmelse rörande vivisektionen, utan endast att i en underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla att få frågan närmare undersökt, samt att Kongl. Maj:t derefter må taga i öfvervägande, hvilka åtgärder som kunna finnas nödiga att vidtaga, kan jag för min del med bästa vilja icke förstå, hvilka olägenheter som skulle uppstå, om Riksdagen bifölle nämnde skrifvelseförslag, ty är det så, som man säger, att ingen fara är å färde, att det öfverklagade djurplågeriet endast finnes till i en eller annans pjunkiga fantasi — ja, då är ju ingen fara å färde, då borde väl inga vara mera tillfredsställda med en opartisk utredning och undersökning af frågan än just de vetenskapsmän, som påstå sig föra menklighetens och humanitetens talan.

Af dessa skäl, som svårligen kunna med framgång bestridas, vågar jag på det varmaste hos Kammaren anhålla om bifall till det af Herr Berg framställda skrifvelseförslaget.

Friherre Barnekow: En föregående talare yttrade, att det icke finnes någon berättigad anledning för Riksdagen att antaga, att uti

*Lagstiftning-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.*

(Forts.)

Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.

(Forts.)

ifrågavande hänseende några missbruk förekommo i vårt land och att dessa försök anställdes af sådana män, om hvilka man icke kunde förutsätta att de skulle begå några grymheter. Jag ber då att få säga, att jag har i min hand en bok, utgifven af en person, som tager vivisektionen i försvar, och ur hvilken bok jag vill citera några stycken. Han säger: »*Men hvad är pinsamt? Och hvem skall bedöma detta?*» Kan man hos en person, som yttrar sådant, förutsätta några ömma känslor? Det måste icke vara omöjligt att i någon mån åtminstone bestämma hvad som är pinsamt för en varelse med känsel. Vidare säger han: »*Ett kurariseradt djur är till det yttre fullkomligt likt ett dödt och de försök, som anställas på ett sådant, kunna därför icke på åskådaren verka anstötande för känslan, icke demoraliserande eller förvildande*». Det skulle icke verka demoraliserande, därför att djuret ser ut som om det vore dödt, men om det likväl har sin fulla känsel kvar, hemställer jag huruvida det icke är lika upprörande att se en dylik behandling öfvergå djuret. Han frågar sedermera, om man tror »*att man inom klokt, hederligt och rättänkande folks krets skulle kunna få någon enda person, som icke med afsky stötte från sig denna bevakare- och spion-syssla*». Han antager sjelf att man icke kunde skaffa hederliga och rättänkande personer att vara vittnen till dessa försök; men hvarför skulle det vara så svårt, om det icke vore därför, att det vore något afskyvärdt, som dervid beginges? Jag har aldrig sett en vivisektion och hoppas att aldrig få se någon, helst då en person, som tager densamma i försvar, säger att det är så rysligt, att man icke kan få vittnen att vara tillstädes dervid. På ett annat ställe yttrar han: »*Men hvad jag icke, trots all eftertanke, kan begripa, det är: hur någon förnuftig människa kan hafva lust spilla sitt anseende på att för en representantförsamling bära fram ett sådant förslag som detta*». Jag skall bedja att få svara honom, att om jag än icke framburit detta förslag, så anser jag mig dock, då jag här försvarar detsamma, vara lika förnuftig som han, och jag anser det vara min rättighet så väl som min skyldighet att taga förslaget i försvar, utan att jag dertill sätter mitt anseende på spel.

Man har sagt att det här är fråga om en så liten sak, att Riksdagen dermed icke borde taga befattning, och man har sagt att det vore blott fyra personer i vårt land, som gjorde dylika försök. Men det är icke personerna det här gäller, utan det är fråga om att stifta en lag, som skall skydda hundratusentals djur, som hafva känsel lika väl som människan. Här har icke yrkats bifall till motionen, utan man vill blott att en undersökning måtte ske i ämnet, och därför vågar jag hoppas, att Kammaren vill deltaga i skrivelseförslaget. Jag instämmer i den förste talarens yrkande.

Herr Samzelius: Då jag hört så många skarpa yttranden angående en i Kammaren utdelad brochyr, som lär hafva till syfte att understödja Lag-Utskottets förslag, så skulle jag vilja upprepa

ordspråket: »Gud bevare oss för våra vänner». Vid behandlingen af denna fråga i Lag-Utskottet saknade Utskottet kännedom om denna brochyr och har således icke grundat sitt utlåtande derpå, utan på sakens egen natur. Jag vill erkänna det välmenande syftet i motionen och i de yttranden, som fälts till förmån för skrivelseförslaget, men jag ber Kammaren taga saken i öfvervägande icke allenast ur känslans synpunkt, utan äfven ur förståndets. Jag vågar med bestämdhet uttala, att i Lag-Utskottet finnes icke någon, som önskar att djuren skola plågas mera än som är alldeles nödvändigt, men att man icke kan helt och hållet undvika det är alldeles gifvet.

Denna fråga är icke så alldeles ny, som man föreställer sig. Den väcktes visserligen till lif genom en brochyr, som, försedd med illustrationer, vid förliden riksdag utdelades. Jag vill i förbigående nämna, att jag läste en del af den, men hade icke nerver att kunna fortsätta, liksom jag tillstår att jag till följd af trägna göromål icke hunnit läsa den brochyr, som skall vara till försvar för vivisektionen. Men vid 1877 års riksdag väcktes i en motion förslag, att nu gällande Strafflag i 18 kap. 16 §, som innehåller, att »visar någon i behandling af egna eller andras kreatur uppenbar grymhet, straffes», etc., skulle ändras så att det skulle heta: visar någon i behandling af djur uppenbar grymhet, straffes etc. Det skulle således blifva en lag, som förbjöde allt plågande af djur, äfven de vilda, icke blott från vetenskapsmännens sida, utan det skulle gälla hvilken som helst. Denna välmenande motion lyckades vinna pluralitet i Lag-Utskottet och framkom med tillstyrkande till Kamrarne. Men det blef en mycket sakrik diskussion i båda Kamrarne, dervid det framhölls, att det vore opraktiskt och omöjligt att förbjuda plågande af alla djur, äfven dem, som stode på de lägre utvecklingsstadierna. Om man t. ex. fäster en metmask på en krok, är icke det att plåga masken? Eller om man kokar kräftor, är det icke att plåga djur? Herrarne torde påminna sig de Kellgrenska verserna om kräftorna: »Inga dö så grymt som dessa, ty de dö lefvande». Den, som får en ål, skulle då ock vara skyldig till djurplågeri och kunna dömas till 100 kronors böter. Det finnes så ofantligt många slag af djurplågeri, om man vill, att alla djur, äfven de små varelser, som vi trampa under fötterna vid nästan hvarje steg vi taga eller som vi jemte mat och dryck lefvande förtära, skulle innefattas under en lag om djurplågeri. Men människans herravälde öfver djuren har hittills ansetts berättiga till att utan onödig grymhet till sin tjänst tillgodogöra sig dem.

Under den då förda diskussionen framhölls, att man genom en så vidsträckt lagstiftning skulle omöjliggöra vivisektionen och man ansåg då densamma vara nödvändig för vetenskapens framsteg och för att våra vetenskapsmän skulle kunna hålla jemna steg med utlandets. Nu har man antingen velat förbjuda vivisektion eller åtminstone inskränka densamma till fullständigt bedöfvade djur. Jag vet icke, huruvida detta skulle vara riktigt och lämpligt, men mig synes att

*Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.*

(Forts.)

Lagstiftnings-
 ätgärder till
 inskränkande
 af s. k. vivi-
 sektion.
 (Forts.)

det skulle visa väl mycket misstroende mot dessa fyra vetenskapsmän, om man antog, att de icke skulle vara ledda af den allmänna humanitet, som gör sig gällande hos våra läkare. Men att stifta en lag särskildt mot dessa fyra personer, under det man tillåter alla andra att misshandla alla vilda djur, det synes mig vara inkonsequent. Hvilken som helst, som icke vore vetenskapsman, skulle nemligen få behandla dessa djur huru som helst, utan ansvar, blott därför att det icke är för ett vetenskapligt ändamål. Det tyckes likväl, som om lagen borde vara lika för alla och att således hvilken som helst, som plågade ett djur, skulle vara hemfallen under samma straff, men såsom det nu är föreslaget, skulle det blifva en speciallag för dessa vetenskapsmän.

Till min kännedom har icke kommit något förhållande, som gifver anledning till en sådan undantagslag. Tvärtom har jag hört sakkunnige män säga att vivisektionen, som icke kan helt och hållet undvaras, bedrifves hos oss med mycket mindre grymhet än i utlandet. Någon misshandel lär väl icke kunna undvikas, men den torde icke heller kunna undvikas vid andra tillfällen. Man får icke, när det är fråga om lagstiftning, göra en sjuklig och pjunkig känslsamhet gällande, utan man måste taga saken praktiskt, visserligen tänka och handla humant både mot djur och människor, men icke förfalla i en sjuklig pjunkighet.

Vid ärendets behandling förra gången blef frågan mycket grundligt diskuterad och utan votering stannade båda Kamrarna i det beslut att afslå det då väckta förslaget, som gick ut på detsamma som nu är föreslaget, endast med skilnad att lagen skulle blifva lika för alla. Vid detta förhållande synes det mig vara något omotiveradt att — när jag icke vet något hafva sedan dess inträffat, som dertill kan gifva anledning — nu gå in till Kongl. Maj:t med en skrifvelse i ämnet. Man bör icke besvära Kongl. Maj:t i tid och otid med skrivelser, utan hafva fullständiga fakta, innan man vänder sig till Kongl. Maj:t.

Då särskildt Kammarens högtärade vice Talman sagt, att han icke skulle hafva haft något yrkande, i fall endast Lag-Utskottets utlåtande inkommit, hvilket han sade vara hållet i human anda, så ber jag att Lag-Utskottet, vetenskapen och den lidande menskligheten icke måtte behöfva plikta för en brochyr, som blifvit här utdelad och som jag för min del icke haft tillfälle att läsa, hvarför jag afhåller mig från allt omdöme derom. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Grefve Beck-Friis: För min del ber jag att få instämma i det slut, hvartill Utskottet kommit, och vill motivera detta mitt votum genom att uppläsa några stycken ur den brochyr, som blifvit till Kammarens ledamöter utdelad. Det heter der:

»Utän tvifvel ligger nemligen till grund för en del personers uppträdande i saken verklig välvilja mot djuren, den med så mäk-

tiga, 'storslagna' ord omtalade rättvisan och barmhertigheten mot dem. Men samma känsla finnes äfven hos fysiologerna, och åtskilliga af de förbättringar i djurens behandling, dem djurskyddsföreningar infört, härleda sig just från fysiologers lärdomar och vivisektorisk erfarenhet (t. ex. förmildrade slagtmeter). Fysiologerna dela samma känsla, samma öfvertygelse och handla derefter; det är blott i graden de afvika. Ville herrar vivisektionsmotståndare vara konsekventa, skulle de exempelvis ovilkorligen afstå från bruket af färska ostron, enär dessa, som bekant, serveras vivisecerade och vanligen först nedsväljda få bedöfningsmedlet efter sig; när de varda riktigt lifvade, skola herrar antivivisektionister af samma konsekvens tvingas att, såsom en af Jagor omtalad hinduisk sekt, draga försorg om skyndsamt uppförande af *särskilda försörjningsinrättningar för ohyra*. — *Så långt gå icke fysiologerna.*»

Vidare anföras de skäl, som en berömd fakultet i utlandet anført till försvar för vivisektionen. Dessa äro:

»att försök på lefvande djur äro oundärliga för fysiologien, för läran om läkemedlens och gifternas verkan, för kirurgien och för patologien;

att det för bibringande af en god fysiologisk undervisning är nödvändigt använda vivisektionen såsom illustration;

att inskränkningen af vivisektionsrätten till vissa personer och vissa anstalter, under vissa försigtighetsmått etc., äro lika många obefogade ingrepp i den personliga friheten, hvilka inverka hämmande på forskningen, och ännu icke genom *bevisade* missbruk kunna anses påkallade;

att då människan praktiskt tillerkänner sig och tillämpar ett gränslöst herravälde öfver djuren, måste derunder infattas äfven vivisektionen; samt

att det antal djur, som vid vivisektion offrats, och summan smärta, som bibragts dem, äro försvinnande små mot hvad människan offerar och smärtar under de såsom hedrande och välberättigade yrken fullt fritt och obehindradt utöfvade husdjurskötseln och landtbruket, för att icke tala om jagt och fiske.»

På dessa grunder anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Berg: Det var en ärad talare, ledamot af Lag-Utskottet, som med afseende på den i Kamraren utdelade brochyren sade: Gud bevara oss för våra vänner. Men jag tror, upprigtigt sagt, att svenska läkarecorpsen skulle vara färdig att säga detsamma om den ärade talaren. Han erkände, att det går icke så till hos oss som i utlandet, ty der vore vivisektorerna verkligt grymma och omenskliga mot djur, åtminstone efter hvad man har anledning antaga, men hos oss förekommer icke något sådant och vore intet att anmärka. Men på samma gång sade den ärade talaren, att om vi icke skulle fortsätta på samma bana som utlänningarne, så skulle våra läkare icke kunna komma på samma vetenskapliga ståndpunkt som

*Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.*

(Forts.)

Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.
(Forts.)

de utländska. Jag tror, att våra läkare äro lika skickliga som de herrar i utlandet, hvilka slagta tusentals hundar, genomborra hjer-
nan på dem och låta dem sedan lefva i veckotal. Jag tror att våra
läkare icke vilja stå tillbaka för dem, som varit med om dessa ex-
periment. Jag nämner detta till våra läkares heder, om äfven den
läkare, som skrifvit denna brochyr, derigenom icke hedrat sig, ty det
låter på honom, som om något mycket allvarsamt i hans inre blif-
vit träffadt och att icke blott sanningen blifvit träffad.

Hvad tjenar det till att tala om att köksor flå ålar och att
kräftor vid kokning icke dö genast? Om *en* människa stjal, är
det derföre en rättighet för andra att göra det? Derföre att det
finnes lagöfverträdare af okunnighet eller okynne, skulle man der-
före icke stifta en lag, som ginge ut på att stäffa det legaliserade
djurplågeriet?

En talare sade, att denna lag skulle stiftas för fyra personer,
nemligen fyra professorer. Men icke är det för dessa professorer,
utan det är för att bereda skydd åt de arma djuren, som det är
fråga om att göra denna lag. Jag vill för öfrigt säga, att det är
icke blott 4 professorer, som sysselsätta sig med vivisektioner, utan
om jag tager på mig masken af vetenskapsman, finnes det icke nå-
gon, som kan hindra mig att steka kaniner och grodor för att i
humanitetsändamål se huru länge de kunna hållas vid lif. Det sy-
nes mig vara allt skäl för att genom lagstiftningen sätta en dam
för att detta grymma djurplågeri, som användes i utlandet, skulle
komma hit. Det finnes ett gammalt ordspråk, som heter: aptiten
växer, medan man äter. Och så är det med vivisektorerna. Det
är ohyggligt att vara vittne till en vivisektion första gången, men
sedermera börjar man försöka att pina grodor och kattor och hun-
dar och slutligen blir det ett nöje, liksom förhållandet är med jagt.
Jag vill icke säga, att det är så meniskt och ädelt, att man
skjuter djur för sitt nöje. Och då en ledamot af Lag-Utskottet påstod,
att, om min uppfattning i denna fråga vore riktig och gjordes gäl-
lande, man skulle komma till den åsigten att man icke finge
slagta djur, så får jag nämna att jag åberopade den heliga skrift,
och att enligt densamma detta är tillåtet, men icke att vara grym;
ty slagta och äta — det får man, men icke plåga.

Den ärade talaren sade, att han icke ville vädja till Kammarens
känsla, men han slutade med att vädja till Riksdagens vana. Han
sade, att det icke vore en vana hos Riksdagen att förfara så som
man här föreslagit. Men man får väl då börja dermed, ty jag tror,
att det är bättre att stämma i bäcken än i ån.

Vidare talade han om en sjuklig och pjunkig känslsamhet,
som är alltför rädd om djuren, och att det vunnits så stora resul-
tat af vivisektionerna, samt att man icke borde i tid och otid be-
svära Kongl. Maj:t med underdåniga skrivelser. Jag skulle vilja
härvid framställa en liten fråga. Har man icke kommit underfund
med att människorna hafva lika många sjukdomar nu, då vivisektio-

ner företagas vid universiteten, som innan vivisektioner funnos till? Jag tror att icke sedan dess menskligheten har gått ett tuppfjät framåt i ålder och visdom, utan vi stå på samma ståndpunkt, och läkarne kunna lika litet nu som förr gifva lif åt den, som håller på att dö.

För mig ställer sig saken så, att det icke är så säkert, att några stora resultat vunnits af vivisektionerna; men äfven om så vore, hafva vi väl rätt att plåga dessa djur för att vi skulle få lefva några dagar längre? Det skall väl äfven finnas någon rättvisa mot de arma djuren, och Riksdagens ledamöter böra väl försöka att sätta en dam för den grymhet, som djuren äro underkastade.

En ärad talare nämnde, att man i forntiden äfven hade vivisecerat menniskor. Jag får då säga, att det var en tid och icke så längesedan, då man ansåg sig hafva rätt att i vetenskapligt intresse på lifdömda brottslingar utöfva vivisektion. Om någon då hade kommit med ett lagförslag eller med begäran om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t i den frågan, så hade säkerligen några välvise personer sagt, att det vore en onödig pjunkighet. Men det togs bort och nu gäller det att samma barmhertighet skall vederfaras de värnlösa djuren, så att man icke under vetenskapens mask skall hafva rätt att utöfva ett legaliseradt djurplågeri. Derföre får jag vördsamt till Kammaren förnya min framställning, att Kammaren må antaga detta skrifvelsförslag.

Herr Wallenius: Den föreliggande frågan är af grannliga natur, och de båda åsigterna kämpa mot hvarandra med stor bitterhet. Mig förefaller det, som om det icke vore origtigt att erhålla en lagstiftning, som icke förbjuder vivisektioner, men som ställer dem under erforderlig uppsigt, så att icke sådana förfärliga grymheter mot djuren må ega rum som de, hvilka förekomma i utlandet. Jag tror, att det skulle lända till vetenskapens egen fromma, om den sluppe ifrån de oerhörda beskyllningar för grymhet, som nu påbördas vetenskapens idkare, och den här föreslagna skrifvelsen vore i detta afseende äfven till fromma för vetenskapen. Det har talats om, att inga grymheter bedrifvas af dem, som utöfva vivisektioner i Sverige. Hvem vet det? Jag vet det åtminstone icke; men nog har jag hört, att vivisektioner förekomma här i stor mängd. En talare har sagt, att djuren under vivisektionen äro bedöfvade, såvida icke ändamålet med densamma är att få utrönt, huru det förhåller sig just vid fullt lif. Detta är för mig ett skäl att anhålla om bifall till den föreslagna skrifvelsen, ty det ligger nära till hands att antaga, att gränsen för experimenten ofta blir öfverträdd, i synnerhet om så skett några gånger och en vana i det afseendet rotfäst sig. För min del tror jag, att det finnes ofantligt många läkare här i Sverige, som utöfva vivisektioner, ehuru man i allmänhet icke vet af det; men för att inskränka dessa grymheter, ber jag att få instämma med dem, som yrkat bifall till skrifvelsen.

*Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.*

(Forts.)

Lagstiftnings-
åtgärder till
inskränkande
af s. k. vivi-
sektion.

(Forts.)

Herr Montgomery-Cederhielm: För min del tror jag det vara otvifvelaktigt, att läkarevetenskapen hemtat verklig nytta af vivisektionen, att den derigenom lyckats komma åtskilliga sjukdomar närmare på spåren och att dessa vivisektioner, lagnässigt och ändamålsenligt utförda under tillsyn af skicklige läkare och med ett bestämdt syfte för undersökningen, kunna vara af stor vikt. Jag har sjelf varit i tillfälle att få reda på sådana vivisektioner i Berlin, då jag derstädes för flere år sedan hade anledning att ofta besöka professor Gräfes ögonklinik. Der sprungo på gården hos honom små kaniner, hvilkas ögon voro röda och blodiga, och jag frågade sedan en läkare, hvad anledningen var till detta förhållande. Han svarade, att det var på kaninernas ögon, som experimenten utfördes, emedan man funnit, att dessa djurs ögon mest likna människans. Antagligen utförde en så upplyst, human och skicklig läkare som Gräfe icke sådana experiment annat än i afsigt att dermed åstadkomma för sin vetenskap nyttiga resultat, och i sådant fall tror jag, att dylika experiment äro gagneliga; men å andra sidan missbrukas de ofta, i det unga medicine studerande på egen hand företaga de grymmaste och mest ändamålslösa försök endast för att tillfredsställa sin nyfikenhet, och då de sakna de förkunskaper, som erfordras för att draga någon nytta af experimenten, blifva dessa endast till plåga för djuren. Det är därför jag tror, att en sådan skrifvelse som den föreslagna kan vara till nytta, då den icke afer att hindra en upplyst, kunnig och skicklig vetenskapsman från att söka utröna förhållanden, som kunna vara till nytta för vetenskapen, men möjligen skulle förebygga, att okunnige ynglingar när som helst för sitt nöjes skull företogo sig att plåga djur. Jag ber därför att få tillstyrka bifall till den ifrågavarande skrifvelsen.

Herr Widén: Jag vill icke förlänga diskussionen, men jag känner behof af att få gifva tillkänna, att äfven jag önskar, att en skrifvelse i förevarande ämne må till Kongl. Maj:t aflåtas, på det att denna grannlaga fråga må komma under närmare ompröfning.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats dels bifall till förevarande Utlåtande, dels ock af Herr Berg, att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, skulle fatta följande beslut: att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida så kallad vivisektion bör förbjudas eller utöfningen deraf genom lagbestämmelser begränsas och underkastas offentlig kontroll.

Härefter gjordes propositioner på dessa yrkanden, och förklarade Herr Grefven och Talmannen sig anse propositionen på bifall till förevarande Utlåtande vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller Lag-Utskottets Utlåtande N:o 33, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås Utlåtandet, och bifalles det af Herr Berg i ämnet framställda förslag.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 22;
Nej — 53.

Föredrogs å nyo och biföllos Lag-Utskottets den 24 och 26 sistlidne Mars bordlagda Utlåtanden:

N:o 34, i anledning af väckt motion om lagbestämmelser rörande egande- och nyttjanderätt till bostadslägenhet i stadsfastighet; samt

N:o 35, i anledning af väckt motion om tillägg till 55 § Utsökningslagen.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottet den 24 och 26 i nästlidne månad borlagda Utlåtande N:o 36, i anledning af väckt motion om ändring i 59 § Utsökningslagen samt upphäfvande af 60 § i samma lag. *Ifrågasatt ändring af 59 § Utsökningslagen m. m.*

Herr Jöns Pehrsson: Jag vill icke yrka ändring i hvad Lag-Utskottet här enhälligt beslutat, utan att någon enda ledamot reserverat sig; men nog förefaller det besynnerligt att, ehuru Kammarren nyss visat, att den har medlidande med djuren, ett dylikt medlidande inom Lag-Utskottet icke gjort sig gällande mot menskligheten i det afseende, hvarom motionen handlar. Jag var, då utsökningslagen förelåg, med om dess behandling och satte mig då emot den bestämmelsen, att utmätningssmannen skulle resa för att underrätta gäldenären om utmätningen. För min del anser jag denna underrättelse vara alldeles onödig, ty den, som blir lagsökt, vet väl att, om han icke betalar, så kommer utmätning att ega rum. Såsom det praktiseras af utmätningssmannen i den ort, jag

Ifrågasatt ändring af 59 § Utsökningslagen m. m.
(Forts.)

tillhör, är det i allmänhet fordringsegaren, som får bekosta denna underrättelse. Det tillgår nemligen så, att utmätningssmannen reser och underrättar den ena dagen; sedan far han på ett annat ställe, och så återkommer han dagen efter och gör utmätning. Resekostnaden är i allmänhet så dryg, att hvarje resa kostar öfver 30 kronor, och det händer icke sällan, att en fordringsegare får betala utmätningssmannen mer än 60 kronor för utmätningen. För denna gång finnes intet hopp att få någon ändring häri; men jag tror, att detta missförhållande är så stort, att det måste snart ändras. Flera klagomål hafva i detta afseende anförts hos länsstyrelsen, men någon rättelse har icke följt derpå.

Herr Lagerstråle: Då den siste talaren icke gjort något särskildt yrkande, kunde jag visserligen icke behöfva upptaga hans yttrande till besvarande, men ber dock få yttra några ord. Han utgick från det antagandet, att vid hvarje utmätning en särskild underrättelse derom på förhand skall lemnas; men detta är icke alls meningen, ty om gäldenären är hemma, så är intet hinder för att utmätningen går för sig. Det är endast, då han är frånvarande, som det måste förefinnas ett bevis på, att gäldenären fått underrättelse om utmätningen.

Herr Jöns Pehrsson: Om lagen är af den beskaffenhet, som den siste talaren påstod, så är det verkliga förvånande att se af Landshöfdingeembetets resolutioner, att detta icke uppfattat lagen på samma sätt. Hvem som dervid har rätt, är svårt att afgöra.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och utlåtandet bifölls.

Ifrågasatt tilllägg till 99 § Utsökningslagen.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 24 och 26 sistlidne Mars bordlagda Utlåtande N:o 37, i anledning af väckt motion om tilllägg till 99 § Utsökningslagen.

Herr Sundell: Jag tror för min del, att föga kändedom vinnas om en exekutiv auktion *i stad* genom det sätt att kungöra densamma, som föreskrifves i 99 § af Utsökningslagen, nemligen att kungörelsen skall intagas tre gånger i allmänna tidningarne och införas i det så kallade länstrycket, äfvensom anslås på det ställe, der auktionen hålles. Om än alla dessa föreskrifter bibehållas, borde dertill läggas, att kungörelsen skall införas äfven i den länets tidning, der sådana publikationer vanligen intagas. Äfven för *landet* skulle ett sådant stadgande hafva sin nytta med sig. Men Utsökningslagen är af den 10 Augusti 1877 och det är därför för tidigt att nu börja lappa på densamma. Man må dröja dermed, till dess under tillämpningen af densamma man får erfara, om icke äfven

andra förändringar kunna vara erforderliga. Det är på detta skäl jag för min del kommit till det slut, betänkandet innehåller, och det är därför jag nu yrkar bifall till detsamma.

*Ifrågasatt till
lägg till 99 §
Utsöknings-
lagen.*

(Forts.)

Öfverläggningen var härmed slutad, och utlåtandet bifölls.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 24 och 26 i nästlidne månad bordlagda Utlåtande N:o 38, i anledning af väckt motion om ändring i 41 § i Konkurslagen.

*Ändring i 41 §
Konkurslagen.*

Herr Sundell: Pligtskyldigast får jag anhålla om bifall till den af mig afgifna reservation mot Utskottets förevarande betänkande. Jag har förut på detta rum en gång yttrat och vidblifver, att konkurslagen icke innehåller förbud deremot, att rättens ordförande låter nämna sig till rättens ombudsman i konkurs. Man har velat spåra ett sådant förbud i 69 §. Den innehåller emellertid, att på den inställelsedag, som varder genom den offentliga stämningen för fordringars anmälände bestämd, skola tillstådesvara, i stad rättens ordförande *eller annan af rätten dertill utsedd ledamot* och å landet domaren att ordet vid förhandlingarne föra, så ock rättens ombudsman, gode männen och gäldenären. Lag-Utskottet afgaf under förra riksdagen ett betänkande ungefär öfverensstämmande med den reservation, jag nu bifogat, dock ännu skarpare, i det nemligen ombudsmannen icke ens skulle få tagas inom rätten. Detta betänkande ogillades hufvudsakligen därför, att Lag-Utskottet ansågs hafva gått utöfver sin befogenhet och yrkat annat, än hvad den då väckta motionen föranledde. Då man emellertid erfarit, att, oakadt de uttalanden, som då förekommo under diskussionen härom i båda Kamrarna, likväl, åtminstone i *ett* fall, rättens ordförande derefter låtit nämna sig till rättens ombudsman i konkurs, så torde det vara tid, att Riksdagen griper in och söker stäffa detta oskick, som icke af någon försvarats och förra året ansågs såsom »olämpligt». Jag upprepar, att jag anhåller om bifall till reservationen. Den föreslagna förändringen är så obetydlig, att jag anser densamma kunna af Kammaren vidtagas, utan att återremiss behöfver ega rum.

Herr Lagerstråle: Det är väl i allmänhet en antagen grundsats, att man icke skall stifta ny eller förändra gammal lag, förr än ett verkligt behof dertill visar sig. Nu har inom Utskottet upplysts, att vid två eller tre tillfällen en rådstufvurätt förordnat sin ordförande att vara rättens ombudsman i konkurs. Lag-Utskottet anser för sin del, att sådant är olämpligt, och om än icke något uttryckligt förbud kan i konkurslagen uppletas, som förhindrar förordnande af rättens ordförande till ombudsman, så är dock af sammanställningen af de särskilda paragraferna uppenbart, att sådant

Ändring i 41 § *Konkurslagen.* icke varit meningen, och det är så mycket mera olämpligt, om derigenom skulle åstadkommas särskilda kostnader för konkursboet till följd deraf, att en ojäfvig domare måste förordnas till ordförande i rätten. Men det har icke visats, att i något fall försök gjorts att i rätt ordning öfverklaga detta förordnande af ombud och således är det oafgjordt, om icke rättelse deri kan vinnas på nämnda sätt. En lagförändring torde alltså icke böra ifrågasättas förr, än man erfarit, huruvida ett dylikt missbruk är mera allmänt och om rättelse deri icke kan vinnas genom en riktig lagtillämpning. — Jag anhåller på dessa grunder om bifall till Utskottets förslag.

Herr Jöns Pehrsson: Man kan verkligen stundom blifva förvånad öfver så väl Lag-Utskottets utlåtanden som diskussionen här i Kammaren. Så väl Utskottet i sin motivering som dess ärade ordförande i sitt yttrande erkänner, att detta förordnande af rättens ordförande till ombudsman är ett sådant missförhållande, att det icke bör få förekomma, men därför att det hittills icke varit mera allmänt, skulle lagen icke behöfva ändras. För min del anser jag, att då lagen är sådan, att om ock i ett enda fall ett så ohjelpigt förhållande kunnat inträffa, så är tiden inne att ändra lagen i det afseendet. Jag ber därför att få yrka bifall till reservationen. Det är väl icke tillfredsställande, att lagen är sådan, att man måste gå till Högsta Domstolen för att få veta, om man har rätt eller ej, och den dessutom kan föranleda andra dryga kostnader.

Herr Rylander: Det var ett besynnerligt uttalande af Lag-Utskottets ordförande! Ehuru han erkänner, att det icke är rätt att rättens ordförande förordnas till ombudsman, vill han dock icke ändra lagen, därför att den icke varit öfverklagad. Skall man alltså icke rätta ett fel i lagen förr, än det varder öfverklagadt? Jag får tillkännagifva, att jag instämmer med reservanten och yrkar bifall till hans förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till förevarande utlåtande och sedan på afslag derå och bifall till Herr *Sundells* vid utlåtandet fogade reservation; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogos ånyo och biföllos Lag-Utskottets den 24 och 26 sistlidne Mars bordlagda Utlåtanden:

N:o 39, i anledning af väckt motion om förändrade bestämmelser rörande bevakning af varufordran i konkurs; samt

N:o 40, i anledning af väckt motion rörande ändring i lagens stadgande om kronans rätt till danaarf.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 24 och 26 i nästlidne må-
 nad bordlagda Utlåtande N:o 41, i anledning af väckt motion om
 upphäfvande för vissa orter af förordningen den 29 Juni 1866 an-
 gående dispositionsrätten öfver skogen å sådana skattehemman, som
 uppkomma af nybyggen, hvilka hädanefter från kronan upplåtas,
 m. m.

*Ifrågasatt än-
 dring i förord-
 ningen den 29
 Juni 1866 ang.
 skogen å vissa
 skattehemman.*

Herr Bergman: Jag ber att i anledning af Lag-Utskottets
 utlåtande i denna fråga få inför Kammaren redogöra för åtskilliga
 sakförhållanden rörande densamma. Med 1866 års förordning rö-
 rande anläggning af hemman i de öde bygderna inom de norrländska
 länen ansågs upprättande af en sorts skattehemman med hufvudsyfte
 att åstadkomma landets varaktiga uppodling och förebygga öfver-
 afverkning af undermålig skog. De bestämmelser, som i sådant af-
 seende stadgades, hafva emellertid tvärt emot hvad ämnadt var vållat
 många olägenheter och i synnerhet bidragit att förhindra eller åt-
 minstone betydligt försvåra odlingen. Jag ber att ur förordningen
 få uppläsa de två paragrafer, som egentligen angå ifrågavarande
 förhållanden och af hvilka framgår, att hvar och en, som vill hålla
 skattemannarätten i helgd, skall af deras innehåll finna sig oange-
 nämt berörd. Den första af dessa paragrafer, som äfven är den
 första i förordningen, lyder: »Å skattehemman, som uppkommer af
 nybygge, hvilket hädanefter från kronan upplåtes, ege skattemannen
 ej annan rätt öfver hemmanets skog, än att han derifrån må dels,
 utan utsynning, till husbehof hemta nödigt virke och bränsle och
 dels, efter utsynning och stämpling af vederbörande skogstjenstemän,
 fritt taga eller försälja hvad derutöfver kan, med bevarande för fram-
 tiden af skogens bestånd, årligen afverkas. Ej må heller till upp-
 odling för åker och äng skog å hemmanet fällas annorledes, än nu
 sagdt är, med mindre skattemannen dertill, på sätt här nedan för-
 mäles, erhållit särskildt tillstånd af Vår Befallningshafvande.» Den
 senare paragrafen lyder: »Vill egare af sådant skattehemman, hvar-
 om i §§ 1 och 2 är sagdt, för skogsmarks uppodling till åker eller
 äng, å hemmanet, utöfver husbehofvet och det enligt § 1 utsynade
 årshygget, fälla skog, göre derom ansökning hos Vår Befallnings-
 hafvande med bifogande af två trovärdige mäns intyg om odlings-
 markens läge, storlek, beskaffenhet, tjenlighet för odling samt om
 den tid, som för odlingens fullbordande erfordras; och ege Vår Be-
 fallningshafvande, der ytterligare besigtning anses nödig, låta sådan
 på sökandens bekostnad af vederbörande kronobetjent verkställas.
 Finner Vår Befallningshafvande skäl att ansökningen bifalla, före-
 lägge sökanden för odlingens fullbordande viss tid vid lämpligt vite,
 och må derefter den å marken växande skog, sedan den blifvit veder-
 börligen utstämplad, af hemmansegaren fritt fällas och användas.»
 Med kännedom om förhållandet i dessa aflägsna bygder, der kapital-
 tillgången är liten och krediten ännu mindre, till följd hvaraf också
 hemmansegaren vid uppodlingen af sitt hemman uteslutande är hän-

Ifrågasatt ändring i förordningen den 29 Juni 1866 ang. skogen å vissa skattehemman.

(Forts.)

visad till sin egen arbetskraft och arbetsförmåga, och der afståndet till länsstyrelsen ofta uppgår till 20—30 mil, som måste af hemmansinnehafvaren tillryggaläggas för hvarje gång han vill utverka sig rättighet att odla en större eller mindre fläck af sitt hemman, med kännedom härom och med fäst afseende å de många missförhållanden, som framkallas af de säregna bestämmelserna i denna separatförfattning, hvilken gäller icke allenast för äldre hemmansinnehafvare, utan äfven för den, som nyss mottagit ett hemman, synes det icke möjligt för en landtman att med de små resurser, som finnas der uppe, kunna åstadkomma den odling af sitt hemman, som i författningen är föreskrifven. Förutom andra olägenheter har dessutom egaren af ett dylikt hemman att vidkännas betydliga utgifter, hvarpå jag nu vill lemna ett bevis. Sistlidne höst antändes skogen på ett sådant hemman och förstördes. Hemmansinnehafvaren anmälde förhållandet hos revierförvaltningen, som undersökte skogen och fann den vara så medtagen, att den måste nedhuggas. Som största delen af denna skog bestod af små dimensioner, 3—5 decimaltum, var det icke förenligt med hemmansinnehafvarens fördel att afyttra den, ty skog af så små dimensioner kan icke utskeppas från dessa bygder, emedan den långa flottningen och dermed förenade stora kostnader göra, att det icke bär sig. Efter 4—5 dagars tid hade jägmästaren emellertid utstämplat skogen och presenterade för hemmansinnehafvaren en räkning på 1,380 kronor med föreskrift tillika att icke afverka skogen förr än kostnaden för utstämplingen blifvit betald. Hvad skulle han göra med denna räkning, då han icke fått annan rätt än att afmeja skog, den han icke kunde tillgodogöra sig?

Om 1866 års förordning tillkommit endast för att skydda skogen för dem, som, under förebärande att vilja verkställa odling, hafva skogens afmejande till hufvudsyftemål, så ber jag Kammaren vara förvissad om, att förutsättningen för dess tillkomst hvilar på helt och hållet lös och falsk grund; ty hvar och en som försökt att i dessa trakter uppodla skogsmark till åker eller äng, har allt för väl erfarit att å till sådan odling tjenlig mark växer icke skeppningsbart virke, utan endast löfskog, möjligen blandad med något gran. Och i utstämplingskostnad för så beskaffad skog skall hemmansinnehafvaren betala 10 öre för hvarje träd eller buske, den må duga till afsalu eller, hvilket är det vanliga, allenast att bränna upp.

Förslag om upphäfvandet af denna författning har äfven vid innevarande riksdag blifvit i Andra Kammaren väckt så väl af landshöfdingen i Norrbottens län, som nog känner förhållandet i länet och har sig bekant, hvilka missförhållanden böra undanrödjas för att länet må kunna fortgå i ostörd utveckling, som äfven af samtliga representanterna från Norr- och Vesterbotten i samma Kammare. Häraf framgår, huru enhälligt behofvet gjort sig gällande af att få en författning undanröjd, som endast har för afsigt att belasta skattehemmansgarne med onödiga utskylder. Denna

författning gäller visserligen de sex norrländska länen, inberäknadt Kopparbergs län; men som i Vestmanlands och Jemtlands län endast finnas fyra så beskaffade hemman och i Gefleborgs och Kopparbergs län intet, så är det endast på Norr- och Vesterbottens län, som författningen är tillämplig. Då emellertid afverkningsrätten öfver hela Sverige utom på Gotland är fri, men i Norrbottens län 1874 års förordning lägger en hämsko på all öfverafverkning af skog samt dessutom afverkning af det smärre virket icke bär sig, emedan det icke kan tåla den stora flottningskostnad, som är förenad med virkets forslande från det inre af lappmarken, der dessa hemman äro belägna, till kusten, så synes som om 1866 års förordning skulle vara temligen öfverflödig, helst i Norrbottens län, som fått sig visad den uppmärksamheten att få två prohibitivförordningar. Jag hemställer således, huruvida icke 1866 års förordning må kunna strykas, då vi ändå hafva 1874 års förordning qvar, och yrkar med stöd af hvad jag nu yttrat, att motionen måtte vinna Kammarens bifall.

Ifrågasatt ändring i förordningen den 29 Juni 1866 ang. skogen å vissa skattehemman.

(Forts.)

Herr Lagerstråle: Såsom den siste talaren sjelf upplyste, afser den författning, om hvars upphäfvande nu är fråga, sex län. Den skulle nu enligt förslaget på framställning af enskilda motionärer från ett af dessa län upphävas för *alla* länen, utan att någon föregående utredning eller något yttrande från orternas myndigheter blifvit infordradt. Kan det vara en formenlig behandling af en så beskaffad fråga?

Den ärade talaren ansåg, att författningen af år 1866 tillkommit endast för att belasta innehafvarne af dessa skattehemman med onödiga utgifter. Syftmålet med författningens tillkomst var naturligtvis att freda skogen på dessa hemman, som äro af en särskild beskaffenhet. De äro icke lika med gamla skattehemman, utan de hafva tillkommit på senare tider efter det den genom författningen bestämda inskränkningen i dispositionsrätten öfver skogen blifvit beslutad. Innehafvarne af dessa hemman hafva således kommit till besigtning deraf med full vetskap om att de till skogen endast egde en inskränkt dispositionsrätt. Jag inser väl, att de, som äro egare af hemmanen, lifligt önska att få fri dispositionsrätt deröfver på sätt öfrige skattehemmansegare hafva både i deras hemort och i det öfriga landet; men hela författningen är tillkommen just för att inskränka denna rättighet, och behovet af denna inskränkning har före densammas tillkomst varit pröfvadt af Kongl. Maj:t och Riksdagen. Att behovet att skydda skogen nu skulle vara mindre, synes mig icke ådagalagdt. Om nu, såsom i det uppgifna speciella fallet, kostnaden för virkes utsyning är för hög, så är detta ett fel, som icke vidlåder sjelfva hufvudförfattningen, utan endast den taxa, som i afseende härå är af Kongl. Maj:t bestämd. I hvad mån dessa tio öre per träd kan vara för mycket, då många träd utstämpas, vill jag icke yttra mig om, utan endast erinra, att det finnes möjlighet

*Ifrågasatt ännu
dring i förord-
ningen den 29
Juni 1866 ang.
skogen å vissa
skattehemman.*

att få rättelse i taxan, om den är obillig. I det fall, som af den förre talaren särskildt framhölls, voro ju träden af mycket små dimensioner, men eljest tyckes en ersättning af tio öre för förvärfvande af eganderätt till ett träd icke böra vara särdeles betungande.

(Forts.) Nog måtte innehafvarne af dessa hemman hafva tillräckligt utrymme för de odlingsföretag, som på hemmanen skola utföras, då de ega rätt att för husbehof fälla skog på de ställen, som bäst lämpa sig för odling. Jag kan nemligen icke föreställa mig, att odlingen fortgår i så stor skala, att de icke med denna utväg kunna få de trakter fria från skog, som de vilja odla; och till ett sådant tillvägagående behöfves icke Konungens Befallningshafvandes tillstånd.

Att Norrbotten är underkastad två särskilda inskränknningar, dels för dessa hemman i följd af 1866 års förordning och dels genom den s. k. Norrbottenslagen är ett faktum; men den senare lagen har tillkommit på särskild framställning från denna landsdel, och den borde väl icke kunna åberopas som skäl för upphäfvande af en annan lag, som gälde redan förut. Norrbottenslagen afser för öfrigt endast sådant virke, som *utskeppas*. På af mig nu anförda skäl anhåller jag om bifall till Utskottets betänkande.

Herr Bergman: Den siste talaren nämnde, att de olägenheter, som genom 1866 års förordning uppstått, skulle kunna afhjelpas genom på administrativ väg förändrade bestämmelser. Jag hör visserligen icke till de lagkloke och rättslärde, men kan likväl icke underlåta att uttala mina tvifvel om riktigheten af den utaf Lag-Utskottet uttalade och nu senast af dess ordförande framhållna åsigt, att en författning, som af Kongl. Maj:t och Riksdagen blifvit stadgad, skulle kunna på administrativ väg ändras.

Vidare sade talaren, att de, som erhålla skatterätt till dessa slags hemman, hafva sig sjelfve att skylla, då de mottogo dem till uppodling; ty de visste på hvilka vilkor mottagandet skedde. Det kan nog hafva sin riktighet; men männe det icke är samma förhållande med alla andra innehafvare af skattejord öfver hela riket. Äfven de hafva erhållit skatterätt till jorden under vissa vilkor, till exempel att utgöra grundskatter och deltaga i indelningsverk, och likväl höjas öfverallt röster, som påyrka, att dessa tryckande pålagor skola afskaffas.

Jag vill icke uppehålla Kammaren längre. Måhända finner jag, att Lag-Utskottets utlåtande skulle behöft en bättre utredning, och jag skulle i stället yrka på återremiss.

Herr Lagerstråle: Den siste ärade talaren måtte icke hafva uppfattat mitt yttrande, då han trodde, att jag menat, att 1866 års författning skulle kunna på administrativ väg upphävas. Något sådant har jag icke sagt, utan endast att föreskriften om den ersättning, jägmästaren skall hafva för utsyningen af träden, är af administrativ natur och följaktligen kan på administrativ väg rättas, om den befinnes vara för stor.

Talaren har ock jemfört desse skattemäns ställning med andra skattemän, som yrka blifva befriade från grundskatter och indelningsverk. Den senare frågan föreligger icke nu till afgörande. En sanning är visserligen att anspråk kunna framställas på olika grunder, men de böra icke derföre alltid bifallas, och här är fråga om att ändra gällande lag på grund af de framställda anspråken derom; men då jag tror det vara skäl att bibehålla den lag, som uti ifrågasvarande hänseende blifvit stiftad, vidhåller jag mitt yrkande.

Ifrågasatt ändring i förordningen den 29 Juni 1866 ang. skogen å vissa skattehemman.

(Forts.)

Herr Nyström: Jag hade instämt i den motion, som afgifvits i denna fråga, om jag icke varit af något olika mening med motionärerna i afseende å så väl motiveringen som sjelfva klämman. Den s. k. norrländska skogskomitén, i hvilken jag hade äran vara ledamot, tog i noggrant öfvervägande ifrågasvarande 1866 års förordning och huruvida den kunde blifva tillämplig på de norrländska länen. Efter två års dels vandringar och dels öfverläggningar i sak kom komitén till den öfvertygelse, att nämnda förordning icke var lämplig för det område, den afsåg, utan att det borde stiftas en sådan författning, som icke lade ett allt för svårt band på de enskilda skattmännen, men dock skyddade skogen. Det lyckades äfven så väl genom 1874 års förordning, att jag, som under de 6 år, förordningen varit gällande, rest igenom länet i olika riktningar och öfver allt frågat innehafvarne af skog, om de voro nöjda med lagen, kan intyga, att jag icke funnit en enda, som klandrade densamma. Då nu denna lag är fullkomligt tillfyllestgörande i afseende å skogens skyddande inom landets nordligaste provins, som utgör den nordligaste fjerdedelen af hela riket, kan jag icke annat än på det högsta förundra mig öfver det sätt, hvarpå mau bemött detta för tredje gången upprepade försök att få en skrifvelse till Kongl. Maj:t om borttagande eller åtminstone upphäfvande i vissa delar af den genom 1874 års lag helt och hållet onödiggblifna 1866 års författning. Jag har icke varit säker på och är det icke ännu, om författningen äfven bör upphävas för Vesterbottens län och de sydligare länen, der ingen annan skyddande skogslag finnes, innan en sådan blifvit införd, och det är af det skälet, som jag icke i allo velat vara med om den kläm, motionärerna framställt. Jag hemställer dock, om icke en underdånig skrifvelse skulle kunna få afgå till regeringen, med anhållan att regeringen täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke 1866 års förordning kunde upphävas, åtminstone för Norrbottens län, der en annan fullkomligt skyddande skogslag redan finnes. Jag finner mig föranlåten att sådant yrka och skall nu bedja att få nämna några skäl för att visa, att de i Lag-Utskottets motivering anförda skälen för afslag kanske icke i alla hänseenden alltid äro fullt hållbara. Utskottet säger, att genom Norrbottenslagen försäljning inom orten af hvilka skogseffekter som helst är uti ingen måtto förhindrad.

Det är sant. Men jag har icke sett att någon sådan försälj-

Ifrågasatt ändring i förordningen den 29 Juni 1866 ang. skogen å vissa skattehemman.

ning inom Norrbottens län egt rum, der det varit den ringaste fara för att skogen derigenom skulle kunna vanvårdas, och det af det enkla skäl, att de flesta hemmansegare der sjelfva hafva hvad de behöfva af den skog, som skulle tagas bort.

(Forts.) Vidare säges i Utskottets motivering, att en förständig hemmansegare, som har sitt hemman med inskränkt dispositionsrätt öfver skogen, ju kan ställa det så genom en omtänksam anordning af den för honom medgifna årliga afverkningen, att han skulle utan omgång kunna vinna den mark, som för årets nyodling kunde behövas, hvarigenom någon utsyning genom skogstjenstemännen icke blefve erforderlig. Men detta blir ett kringgående af 1866 års författning, der det tydligt och klart står, att hemmansinnehafvaren icke har annan rätt öfver hemmanets skog, *utan* utsyning, än att han derifrån må till husbehof hemta nödigt virke och bränsle. Finnes på de trakter, han vill odla, någon större skogstillgång eller några skogseffekter, dem han kan vilja afyttra, är han icke berättigad taga detta utan utsyning, när det öfverstiger hvad hans husbehof fordrar.

Det är också sagdt och erkänt i Utskottets motivering, att, »om äfven, beträffande utsyning genom skogstjenstemän af skog, som är hinderlig för nyodling, de härmed förenade kostnader skulle i vissa fall kunna blifva nog dryga, torde sådant kunna afhjelpas genom på helt och hållet administrativ väg förändrade bestämmelser». Jag frågar då: huru skall detta tillgå? Icke kunna skogstjenstemännen, som ofta för ändamålet måste företaga långa resor, vara nöjda med att man nedsätter deras ersättning för dessa resor. Den nu bestämda ersättningen af 10 öre för hvar träd, som utsynas, kan väl vara mycket i vissa fall, men om icke trädantalet är så stort, blir det icke heller så stor ersättning. Alltnog, denna ersättning till skogstjenstemännen kan svårligen nedsättas. Hvem skall då ersätta dem för de utsyningar, de verkställa? Icke kan man väl vänta att staten skall betala för enskilda i de fall dessa påkalla skogstjenstemännen till utsyning af skog för nyodling.

Det står i 1866 års författning att Konungens Befallningshafvande skall föreskrifva, huru mycket som skall odlas, och vid vite förelägga viss tid för odlingens fullbordande o. s. v. Detta är alldeles i grund stridande mot gällande afvittringsförfattning och de på densamma grundade afvittringsutslag, der det står tydligt sagdt, huru mycket som årligen skall odlas. Genom ett sedermera på grund af 1866 års förordning af Konungens Befallningshafvande meddeladt utslag skulle ju kunna i sådant afseende helt andra bestämmelser än de ursprungliga blifva föreskrifna.

Jag har äfven ytterligare en anmärkning att göra, och det är att, om det ännu går till såsom det gått till i många år sedan 1866 års författning utfärdades, ingen bryr sig om att vid borttagande af skogen, vare sig det är för husbehof eller i de flesta fall, äfven om det sker till afsalu, gå den långa och kostsamma omvägen till

Konungens Befallningshafvande för att få både kronobetjening och jägeritjenstemän att handhafva saken. Jag hemställer huruvida icke författningen sålunda snarare förorsakar åverkan eller öfverträdelser mot densamma, än den befordrar en omtänksam och förständig skogshushållning. Jag beder om ursäkt att jag upptagit Kammarrens tid och får, såsom jag redan yrkat, anhålla om återremiss i ändamål att få en underdänig skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran att ifrågavarande författning måtte upphävas åtminstone för Norrbottens län, der en annan skyddande skogslag finnes.

Ifrågasatt ändring i förordningen den 29 Juni 1866 ang. skogen å vissa skattehemman.

(Forts.)

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till utlåtandet och vidare på dess återremitterande, hvarefter propositionen på bifall till utlåtandet förnyades och förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo och bifölls Lag-Utskottets den 24 och 26 sistlidne Mars bordlagda Utlåtande N:o 42, i anledning af väckt motion om underdänig skrifvelse angående framläggande för adelsmöte af förslag till upphäfvande af vissa bestämmelser i de adliga privilegierna.

Föredrogs å nyo och bifölls Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 26 och 30 i nästlidne månad bordlagda Utlåtande N:o 2, i anledning af väckt motion om granskning af gällande bestämmelser angående aktiebolag m. m.; och skulle jemlikt 3 mom. i 63 § Riksdagsordningen detta beslut genom utslag af protokollet Medkammaren delgifvas.

Föredrogs å nyo och biföllos Konstitutions-Utskottets den 30 och 31 sistlidne Mars bordlagda Utlåtanden:

N:o 9, i anledning af motion om ändring af § 72 Regeringsformen och § 71 Riksdagsordningen; samt

N:o 10, i anledning af motion om ändring af § 69 Regeringsformen och § 65 Riksdagsordningen.

Föredrogs å nyo och biföllos Stats-Utskottets den 30 och 31 i nästlidne månad bordlagda Utlåtanden:

N:o 41, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 44, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Hilleshög

N:is 3 och 10 i Malmöhus län för uppförande af en småskola för Hilleshögs by;

N:o 45, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående försäljning af två Axevalla mötesfält tillhörande skogslotter;

N:o 46, i anledning af väckt motion i fråga om sättet för framtida utarrenderandet af statens domäner;

N:o 47, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag; samt

N:o 48, i anledning af väckt motion om förhöjning i det till Riksdagsbibliotekarien utgående arfvode.

Föredrogs å nyo och bifölls Sammansatta Stats- och Lag-Utskottets den 30 och 31 sistlidne Mars bordlagda Utlåtande N:o 1, i anledning af väckt motion om ändring af 4 § 2 mom. i Kongl. kungörelsen den 30 December 1863, angående kostnadsersättning till militäre, civile och ecklesiastike tjänstemän för en del resor inom tjänstgöringsdistrikten.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Bevillnings-Utskottets den 30 och 31 i nästlidne månad bordlagda Betänkande N:o 8, angående villkoren för tillverkning och försäljning af bränvin.

1 punkten:

Bifölls.

2 punkten:

Ändring af 4 §
i gällande
bränvinsförsäljningslag.

Herr Stjernspetz: I sin nuvarande lydelse: »Ej må någon tillhandagå allmänheten med anskaffande af bränvin i mindre belopp, än han sjelf eger försälja.» synes mig denna paragraf innehålla ett fullt tillräckligt stadgande mot det missbruk, som af motionären anförts. Utskottet har inflickat en tillsats »till salu utbjuda eller» etc., hvilket tillägg är alldeles öfverflödigt, då *till salu utbjuda* nödvändigt måste kunna hänföras under *att tillhandagå* allmänheten med anskaffande af bränvin. Om den föreslagna förändringen skulle något verka, vore det endast i den riktningen, att lagstiftningen ytterligare skärpte det monopol, som redan finnes inom spritvaruhandeln. Jag anser sådant icke vara nyttigt för landet, i synnerhet när man vidtagit åtgärder att genom en ny genomgripande lagstiftning inom detta område införa förändrade bestämmelser.

I motiveringen säger Utskottet: »Emellertid vore det obestridd-

ligt att dylik handel» — som den af motinären onförmälda — »stode i strid mot gällande bränvinsförsäljningsförordnings anda och mening.» Mot detta Utskottets uttalande får jag nämna, att lagens anda och mening väl måtte vara att blott hindra *missbruket* af och den lätta tillgången till spritvaror; men de som missbruka spritvaror äro väl icke de, som genom agenter requirera större eller mindre kvantiteter deraf från utlandet?

Vidare säger Utskottet att ifrågavarande detaljhandel med bränvin, företrädesvis fransk konjak, af utländska handelshus »vållade de inhemska spritvaruhandlandena stor skada i deras näringsfång. Dessa, hvilka hade att till kommunerna erlægga stadgad utminuteringsafgift, 25 öre för hvarje i detalj försåld kanna bränvin, kunde nemligen *icke bestå* i konkurrensen med de utländska handelshusen, hvilka icke nödgades vidkännas sådan afgift.» Jag vill fråga Kammarens ledamöter, om det väl finnes någon bland dem, som allvarsammt kan påstå att våra utskänkningsbolag, våra krögare och våra vinhandlare *icke kunna bestå* i konkurrensen med de utländska handelshusen. Efter den kännedom jag eger af förhållandena kunna de icke blott bestå i denna konkurrens, utan lemna dessutom högst betydliga bidrag till kommunerna för de rättigheter de innehafva. Således anser jag detta Utskottets skäl icke i något afseende hållbart. Om man skulle så ömma för krögare och vinhandlare, hvarför skulle man då icke vara lika mån om andra handlandes eller handtverkares intressen? En sidenhandlande t. ex. har stora afgifter till staten och kommunen, måste betala dryg hyra för sin lokal o. s. v. Men hvilken person som helst får taga in sidentyger och andra liknande varor, och likväl klagar ingen öfver att icke sidenhandlanden kan bestå i konkurrensen. Jag anser att intet skäl finnes för att vara mera ömmande för krögarna och vinhandlandena än andra minuthandlande.

Om den förändring som Utskottet föreslagit skulle verka på det sätt, Utskottet tänkt sig, skulle ett verkligt monopol för våra inhemska vin- och spritvaruhandlande uppstå, så att de skulle kunna taga huru mycket som helst för sina varor och det skulle icke vara möjligt för någon samhällsmedlem att få en reel vara till skäligt pris, när han vore betagen möjligheten att kunna få den direkte utifrån. Jag inser icke hvarföre man ej bör kunna få taga in konjak och vin liksom alla andra varor från utlandet, blott man betalar de tullumgälder, som därför äro stadgade.

Utskottet tyckes hysa betänklighet för att med allt för höga afgifter besvära härstädes resande, utländska handelsagenters verksamhet och säger i sådant afseende: »En sådan åtgärd kunde nemligen lätt framkalla motsvarande stadganden i afseende på de ombud, som för svenska handelshus äro anställda i utlandet, samt sålunda vålla vår exporthandel stort afbräck. Det kan dessutom med visshet antagas, att, derest användande af agenter på detta sätt förtyrades, de utländska handelshusen komme att tillgripa andra utvägar

*Ändring af 4 §
i gällande
bränvinsför-
säljningslag.
(Forts.)*

Ändring af 4 § i gällande brännvinsförsäljningslag. (Forts.)

§ för inledande af handel af ifrågavarande slag.» Ja, så säger Utskottet på ett ställe i sitt betänkande, men kunna icke samma skäl användas emot Utskottets eget förslag? Om utländska agenter genom den af Utskottet föreslagna förändringen skulle förhindras att utbjuda sina varor härstädes i mindre poster, skulle t. ex. Frankrike mycket väl kunna förhindra våra agenter att der utbjuda jern och andra svenska produkter i mindre partier. Jag tror att man genom antagandet af Utskottets förslag sålunda lika väl kan befara en reciprocitet från Frankrikes sida, som skulle kunna lända till men för afsättningen af våra varor, då, såsom bekant, under svåra konjunkturer agenterna måste gå ända ned till konsumenterna och insamla ordres på relativt mycket små partier.

Vidare anför Utskottet, att ett stadgande om *högre tull* skulle vara lätt att kringgå, likasom om den af Utskottet föreslagna förändringen icke lika lätt skulle kunna kringgå, äfven den. De krögare och vinhandlare, som hade rätt att sälja i mindre partier, blefve endast monopoliserade agenter för dessa utländska vinhandlare; man behöfde endast vända sig till dem för att få sitt behof tillfredsstäldt direkt från utlandet.

För öfrigt äro redan dessa krögare och vinhandlare skyddade derigenom, att de varor, som inkomma på buteljer, draga samma tull, som om buteljerna innehölle ren alkohol, och sålunda räknar Utskottet sjelft ut, att de, som taga in konjak på *buteljer*, erlægga en tullafgift, som icke är mindre än 92 öre högre per kanna än hvad vinhandlarna betala. Redan detta är således ett skydd för spritvaruhandlarna.

Som jag därför anser denna förändring vara alldeles onödig och icke leda till ändamålet samt jag tillika vet, att denna Kammarer icke vill göra förändringar, utan att ändamålet med dem kan uppnås, vågar jag hemställa, att Kammarer måtte afslå Utskottets betänkande.

Herr Berg: Den siste ärade talaren, den förste i denna fråga, har nödgat mig att begära ordet, och det skall säkerligen förefalla Herrarne ganska underligt, att jag kommer att taga de så mycket förkättrade bolagens och krögarnes parti; det brukar eljest icke höra till mitt kapitel. Den ärade talaren har sagt, att den här af Utskottet föreslagna förändringen är onödig, därför att ordet »tillhandagå» i den nuvarande författningen vore fullt ut lika bra och betydde detsamma som det af Utskottet föreslagna tillägget. Jag tror mig dock veta, att det finnes ett domstolsutslag, hvaraf framgår, att en utländsk agent, som utjudit konjak och vin i mindre partier, icke ansetts hemfalla under den här paragrafen. Den ärade reservanten på jönköpingsbanken sade bland annat, att antagandet af den föreslagna lagförändringen skulle åstadkomma ett skarpt monopol för spritbolag, krögare och vinhandlare; och det skulle icke vara nyttigt för dem. Jag kan icke förstå, hvarför de här

monopoliserade bränvinsbolagen i städerna blifvit så förhatliga för en del personer. Då det fans 400 krogar i Stockholm och krögarnaingo sälja hurudan vara som helst, talade man icke så mycket om, att det var ett monopol för dem; men om en stadsmyndighet försöker och lyckas i sina försök att åtminstone i någon mån kontrollera och inskränka det förhatliga superiet och ställa det så, att, då superiet icke kan alldeles borttagas, staden eller kommunen får den inkomst, som på den för kommunens räkning ordnade bränvinsförsäljningen uppstår, och dermed åtminstone någon hjälp mot all den nöd, allt det elände, som superiet för med sig, är man alltid färdig att kasta en stor skugga på de bolag, som sålunda uppkomma. Låt vara att det icke är så väl bestäldt med dem, som det borde vara, icke bör man väl därför monopolisera *utländska* agenter framför dessa bolag? Det är åtminstone, enligt min åsigt, icke fosterländskt eller patriotiskt. Jag tror därför, att det der skärpta monopolet för bolagen alldeles icke skadar, utan är åtminstone lika nyttigt som att utländska agenter få fara omkring och plöttra ut sina buteljer i småposter. Det är visserligen sant, som den ärade talaren säger, att vår utskänkningslag afser att försvåra åtkomsten af spirituosa för att derigenom förhindra missbruk; derjemte, påstår han, kan icke något missbruk ega rum derigenom, att man af den främmande agenten köper ett större eller mindre antal buteljer. Huru vet den ärade talaren det? Det är kanske icke alldeles något missbruk, då man *börjar*; man blir påtrugad; agenten talar om den »utländska varan», om den »goda varan»; man har kanske aldrig druckit förr, och man köper till exempel tolf buteljer. Så är *början* gjord, och *slutligen* håller man kanske till godo med hvad som finnes på de der »förhatliga» bolagskrogarna. Så har det gått och kommer det att gå. Jag anser verkligen, att missbruk af spritdrycker befordras lika väl genom de utländska agenterna som genom de inländska krögare och de för den ärade talaren så förhatliga »monopoliserade bolagen.» Jag vill visst icke vara den, som tager krögarnes och bränvinshandlarnes parti, när det gäller deras näringsfång, men då Utskottet har sagt, att det är till skada för deras näringsfång, att en utlänning kommer och utan att skatta utöfvar samma näring och yrke, som dessa skatta för, måste jag dock vara rättvis. Låt vara att denna handtering i mitt tycke är aldrig så beklaglig, så äro dock dessa krögare och vinhandlare enligt lag berättigade att utöfva detta yrke, och det just på grund af den skatt, som de få betala. Men utlänningen åter, han slipper att betala något. Jag frågar: är det rättvist? Skall man ställa mig, låt vara att jag vore nog olycklig att vara krögare, på en sämre ståndpunkt än utlänningen blott därför, att jag är svensk? Om jag också är en krögare eller en vinhandlare, har jag rättighet fordra att blifva stäld på samma linie som utlänningen.

Jag vill icke upptaga till besvarande den ärade talarens framställning om sidentyger och små jerneffekter o. s. v. Jag tror

Ändring af 4 §
i gällande
bränvinsförsäljningslag.
(Forts.)

Ändring af 4 § i gällande bränvinsförsäljningslag. (Forts.)

§ verkligen icke att några franska agenter komma till våra fruntimmer och fråga, om de vilja köpa ett par alnar siden till ett förkläde eller några alnar till en klädning. Talet om konkurrensen med våra sidenhandlare håller icke streck.

Jag kan icke underlåta att i förbigående besvara frågan om bolagens »sämre varor». Jag tror verkligen, att om den ärade talaren vill hafva dålig konjak, kan han få den äfven från de utländska agenterna; och om han vill hafva bra vara, så kan han få sådan äfven hos våra vinhandlare — jag känner verkligen icke närmare till förhållandet, emedan jag själf aldrig köper, men jag tror det — blott han vill betala. Den ärade talaren har vidare sagt, att man skulle kunna kringgå denna lag och att den således vore onödig. En främmande agent skulle nemligen kunna till en krögare här i Stockholm eller annorstädes säga: »var så god och införskrif så och så mycket åt mig.» Ja, men det gör ingen krögare för intet. Då får åtminstone agenten, som far omkring och säljer sin konjak här i landet, vidkännas någon kostnad. För öfrigt äro väl lagarne aldrig sådana, att icke vinstbegäret kan kringgå dem. Detta gäller äfven om de bästa lagar. Men det är därför icke sagdt, att man icke skall stifta någon lag. På grund af hvad jag nu haft äran anföra, får jag yrka bifall till punkten.

Herr Stjernspetz: Det är endast några få anmärkningar med afseende på den siste ärade talarens yttrande, som jag skall bedja att få göra. Han håller ännu fast vid, att våra krögare och utskänkningsbolag skulle genom de utländska agenternas förfarande kränkas i sin rätt. Jag ber honom dock observera, att denna rätt kan icke vara någon annan än den, vår lag tillerkänner dem. Vi veta, att de inropa sin rätt på auktion; och att denna går ut på försäljandet af ett visst antal kannor. Jag har icke sett bevisadt, att de icke hafva kunnat försälja det antal kannor, hvarför de skatta. Detta är för öfrigt ingen industri, utan en näring, som kan idkas af hvarje person; och jag inbillar mig, att de icke sloge sig på denna handtering, utan att de derigenom hade sin goda utkomst. Den dagliga erfarenheten visar också, att denna är under närvarande tid snart sagdt den enda handtering, som verkligen lönar sig. Derfor anser jag, att de petitioner, som ingått härom, icke äro fullt tillständiga eller motiverade. De kunde möjligen vara det, om de afsåge några på inhemsk industri grundade näringar, som kunde hafva anledning klaga öfver intrång genom utländsk konkurrens; men att skydda dessa krögare mot en sådan konkurrens, derom vill jag icke vara med. Jag får fortfarande yrka afslag på Utskottets betänkande.

Herr Berg: Jag vill endast svara den siste ärade talaren, att jag vill föra sanningens och rättvisans talan, äfven då det är fråga om krögare.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder

framställda yrkandena propositioner, först på bifall till förevarande punkt och sedan på afslag derå; och förklarades den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

*Ändring af 4 §
i gällande
brännvinsför-
säljningslag.*

(Forts.)

Herr *Stjernspetz* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 2:dra punkten i Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 43;

Nej — 22.

3—5 punkterna:

Biföllos.

Föredrogs å nyo och bifölls Sammansatta Bevillnings- och Lag-Utskottets den 30 och 31 sistlidne Mars bordlagda Betänkande N:o 1, rörande ändring i Kongl. kungörelsen den 5 December 1873 angående bevillningsafgift för spelkort samt kortstämplingens verkställande.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till nedan-nämnda delar af Riksdagsbeslutet:

N:o 1, ingressen;

N:o 2, slutmeningen;

N:o 3, angående verkställt val af Justitieombudsman och hans suppleant;

N:o 4, angående décharge för Fullmäktige i Riksbanken;

N:o 5, angående décharge för Fullmäktige i Riksgäldskontoret;

N:o 6, angående val af Fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret; samt

N:o 7, angående kreditivsummorna.

Justerades nio protokollsutdrag för denna dag.

Anmälades och bordlades Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtanden:

N:o 4 angående väckt förslag om aflåtande af underdånig skrivelse med anhållan om revision af gällande expeditionstaxa;

N:o 5, angående väckt förslag om aflåtande af underdånig skrivelse med begäran om utredning huruvida och under hvilka vilkor statsmakten må kunna ikläda sig ansvar för förluster, som af embetsmän genom felaktig embetsförvaltning vållas;

N:o 6, rörande afskaffande af den i 3 § af Kongl. kungörelsen om grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande den 11 Maj 1855 för markegångsdeputerade föreskrifna edgång; samt

N:o 7, rörande religionsundervisningen;

hvarefter beslöts att de under dagens lopp första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan för nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 11 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.